POKROK

PUBLISHING CO.

vydává

POKROK ZÁPADU

a místní vydání

v Crete pro Saline okres, Neb., ve Schuyler a Clarkson pro Colfax okres, Neb., ve Wilson, Kans., pro stát Kansas, v Cedar Rapids, Ia., pro stát Iowu, v St. Paul a Minneapolis, Minn., pro stát Minnesotu a v Tyndall, S. D., pro státy South a North Dakotu.

Předplatné:

Pro Spojené Státy $1.50. Pro Kanadu $2.00. Do Evropy $2.50 ročně.

Zásilky peněžní dějtež se pomocí peněžních poukázek (Money Orders), expressních poukázek (Express Money Orders), bankovních poukázek (Bank Draft), anebo v registrovaném dopise.

Oznamujete-li své přestěhování, udejte starou i novou adressu.

Dopisy z kruhů čtenářstva ochotně uveřejníme. Musí býti slušné, psané bez úmyslu někoho osobně poškoditi a podepsány plným jménem, ať již má býti v redakci utajeno, anebo s dopisem uveřejněno.

45

V NĚMECKU NASTÁVÁ STRACH.

Německý list "Der Tag" přinesl nedávno článek poslance konservativní strany Hugona Bottgera, jenž praví, ba tvrdí, že německou vládu čeká ohromná práce vnitřní a dokazuje, že strany v Německu již nedrží tak dohromady, jako bylo na počátku války.

Ve svém článku praví, že při vypuknutí války, byla v Německu úplná shoda, nebylo žádných rozmíšek. Císař posazený do sedla viděl nyní jen sjednocený národ, jenž ho podporoval všemi silami. Nyní se již ukazuje, že vlastenecký zápal německý byl vlastně jenom dočasný — slaměný. Jednotnost zvolna mizí a začínají poznovu stranické politické účinky se objevovati, což jest nejlépe možno zříti z častějších a častějších útoků na vládu a hlavně na její zahraniční úřad. Útoky ty již ani nepřestávají. Zajímavým jest přiznáním časopisu a proto jest to pravda, že socialisté pořádají demonstrace a vzbouření, snažíce se dokázati, že oni jsou jedinými obránci a stráži lidu. Úřady jim nemohou brániti a tak se stále a stále rozšiřují ve svém rozpětí.

Vlády království a zemí, složených v říši německou, haní politiku kancléřovu a staví se proti vládě pruské. Časopisy rozsévají nenávist proti vládě a podlamují v ní důvěru lidu. Němci jsou již za se rozdělení na množství stran a stojí proti sobě mnohem urputněji, nežli jak tomu bylo před válkou. Již nyní se ozývají veřejné hlasy, které zavrhují válku a které se zlobí na vládu, že jí vyvolala a hlavně na krále pruského. Jiní zase volají po uzavření míru, třeba za podmínek pro Němce nepříznivých a jsou i takové hlasy, které hrozí vládě, předpovídajíce revoluci, zvrácení monarchie a rozčlenění se na malé republiky. Skůdcové oni — píše Bottger — prahnou po zhoubě naší vlasti a pomáhají našim nepřátelům k vítězství.

Bottger vyzývá vládu, aby proti takovým vystoupila celou silou a hnětla je tak jako vrahy Němců na válečném poli, neboť neshoda uvnitř říše jest hroznější nežli nepřítel za hranicemi. Jen silný vojenský činitel dovede Němce vyvésti z chodeb matných, jen silná ruka dovede zničiti vrahy domácí i cizí.

Jak viděti, není již v Německu tak, jak bylo. Že nespokojenost roste, není divu, ale pochybujeme, že se najde železná ruka, která by zničila nepřátele vlády doma i za hranicemi. Němci vystřízvěli z horečky válečné a nebude dlouho trvat, začnou se jeviti z malých trhlin široké průlomy a jest zcela možným, že po válce nebude již říše německé, alespoň ne Prusy ovládané. Bavor a Sas, ti jsou úhlavní nepřátelé Prusa, a s těmi bude muset Vilém počítat, i když válka bude vítěznou.

Berlínský "Lokal Anzeiger" oznamuje, že v důsledcích všeobecné nouze budou ve všech městech zavedeny poulční kuchyně, jež lid pojmenoval "kulášovými kanony". V Berlíně již jsou a vláda i úřady městské se snaží tímto způsobem rozřešiti dnešní bídu. Kuchyně postaveny na náměstích i na křižovatkách hlavních ulic. Za malou náhradu mohou v nich lidé dostati snídani, oběd a večeři. Potravu mohou si odnésti domů, nebo i na místě ji požíti.

Vrací se doba, kdy za dva krejcary u nuze chuďas dostal oběd, jenže dnes nebude asi za dva krejcary a nebude tak dobrý, jako býval za dva na ruku jak se ubohému ti šťastnější vysmívali. Dnes i na ně trhlo.

Z Vídně se oznamuje, že mezi poslanci na radě říšské utvořila se strana práce, činíli to na výsměch stranou práce, poměrně parlament vídeňský jest jediným ze všech, jenž od počátku války svolán nebyl — není dosud dobře známo. Otázku onu snímeme ovšem klásti jenom zde v Americe — v Rakousku by tazatele pověsili. Strana práce má však význam "práce". Jejím účelem prý je, aby činila horlivé přípravy k tomu, by v Rakousku byla všude zavedena — němčina, jakožto jazyk říšský, a aby Rakouskem vládly vůbec jen zisky — německé. Ve skupině práce jest prý šedesát německých poslanců, z různých stran a volají dnes již do světa, že posílení budou poslanci německými, sdruženými ve skupině německých křesťanských socialistů, na sto etyřicet.

"Berliner Tagblat" přináší zase, že německý ministr financí Helferich vyrovnával zase daně a poplatky z různých potrob, ve stou dohodnou s vládami zemí v čisi spojených a to s Bavory, Wurtemberskem, Sasy, Badenska a ještě tří jiných. Vlády svolily, aby se tak stalo, neboť v opačném případu bylo jim pohrozeno, že bude zavedena vojenská diktatura.

To ovšem k utužení spojenectví mezi v nejmenším neprispěje a po uzavření míru bude míti Berlín těžkou práci Bavorákům a Sasům svoji výjimečku osladiti.

Ze Štuttgarta, hlavního to města wirtemberského se oznamuje, že městské rady ze všech částí země stále setrvalitji protesty proti politice německé vlády. V protestech se velmi silně brojí proti Prusku, jemuž se vyčítá, že na úkor státu jižních se povznáší a že z nich koristí. Protesty volají, aby Wirtembersko, Bavory i Sasy se opřely rázně a přímo odmítly účast na politice berlínské. Vláda berlínská jest obviňována, že pod výmluvou, aby vojsko netrpělo, sbírá v jižních státech všechny potraviny a potřeby, hájíc se tím, že vojsko strádati nesmí, ale ve skutečnosti podílí potravinami těmi obyvatelstvo pruské. Jižní státy volají na Berlín, aby si Prusko své Prusy samo zaopatřilo a nečinilo tak na úkor zemí jiných. Wirtembersko pak nemůže přistoupiti k tomu, aby mu byl ustanoven vojenský diktátor.

To jsou věci, které projdou tiskem německým a proto jim lze důvěrovati. Že nejsou asi Vilémovi příjemnými, uvěří každý.

"Frankfurter Zeitung" zase uzavírá článkem lidumilným. Aby prý Elsasy a Lotrinky byly rozděleny mezi Bavory a Badensko a Prusko. Návrh vyšel prý z kruhu bavorských. Prusko s Badenskem prý tomu přeji, jak by ne, když ostatní země říšské se tomu zpečují. Jmenovaný denník praví, že po válce rozšíří Prusko své hranice za nabytá území a že by bylo proto jenom správným, aby i jiné země dostaly nějakých náhrad za svoje spolupůsobení v nynější válce. Jedná se však ještě o Wirtemberg a Sasy, co těm by se mělo dáti, neboť i ony přinesly celku ohromné oběti. Nejlépe bude, když "Frankfurther Zeitung" počká z rozdělením, až bude míti Německo zaručeno, že se mu něčeho vůbec dostane.

Mimo toho vláda pomýšlí i na to, aby zmenšila nebezpečí stranictví v parlamentě a proto nařídila vojenským úřadům, aby i nad listy vedly samy ostrou censuru. Jest to pozvolná příprava pro obmyšlenou vojenskou diktaturu a kancléř říšský ohlížídí vlády států v říši sdružených a vykládá jim nutnost a prospěšnost zavedení vojenské diktatury. Kancléř vidí jedinou možnou záchranu říše před zmatky a povstáním zrušením všech parlamentárních zřízení a zavedením vojenské vlády pod císařem a Prusy. Úřady všechny by byly podřízeny diktátoru, jenž by vládl neobmezeně a jenž by měl na starosti vyživování lidu, aby se předešlo hladu. Změna vyvolala ovšem řadu protestů a pobouření, o nichž všechny německé denníky zprávy přinesly. Diktátorem by měl býti dle pruského návrhu nynější kancléř Bethmann-Hollweg!

Že se ukázala potřeba, aby Němci museli býti drženi v pořádku diktátorem, potvrzuje se tím zdání plánu spojenců vyhlazení Němce.

V Berlíně bylo 1. červnem nařízeno, že nesmí býti nikomu prodáno více nežli půl libry masa, nebo výrobků z masa jednou za týden. Městská správa povolila, aby z pokladny městské bylo povoleno 10 miliónů na přilepšení rodinám vojínů záložníků, stojících v poli.

Vůdce strany katolického středu v německém parlamentě, žaloval u vlády, že se velmi mnoho zneužívá skladů řeznických úřady. To vyvolalo právě vzbouření mezi lidem a hned na to povstaly bouře. V Charlottenburgu a Berlíně zničily davy lidu řeznické sklady úplně a způsobily tak majitelům ohromné škody.

Deník "Kreuz Zeitung" zaznamenává, že císař Vilém radil prý se před časem s redaktorem socialistického listu "Hamburger Volkstime", Millerem ohledně zavedení diktatury vojenské. "Kreuz Zeitung" poznamenává, že Miller jest prvním socialistou, který dosáhl té cti, aby se s ním císař radil a dodávají: "časy se mění", když již i císař vyhledává rady u socialistů.

A my snižeme dodati jenom to tak, že bude asi císař Vilém hledati ještě jiné rady a pomoci.

Z předchozího souhrnu zpráv převzatých z listu německých můžeme velmi snadno uhodnouti že i v Německu se tvoří smýšlení, že by nemohlo býti jinak, nežli císař poroučí.

V HODINĚ DVANÁCTÉ . . .

Válka, o níž se domnívali nepovolaní strategové a diplomaté z hradů právě tak, jako "Císařem ustanovení vojevůdcí" a "diplomatisující" politikáři od pivních džbánků, že bude vzhledem k dokonalosti zbraní a ohromnosti mobilisovaných mass, jakož i vzhledem k nesmírnému finančnímu břemenu, s ní spojenému, trvati nejvýše 3 až 4 měsíce, dospívá při denním svém výročním dni ne ku konci, ale k onomu vrcholnému bodu, napjetí sil obou bojujících stran, od něhož nezbytně nastoupiti musí krise a pocítí katastrofa jedné z nich. Strašlivý tento "zápas národů" v nejvlastnějším slova smyslu blíží se viditelně k onomu bodu, jenž nám ukázati musí perspektivu vývoje druhé části tohoto "boje na život a na smrt".

Na straně, ku které patřil ve svých dějinách vždycky i národ náš, k níž se přiřazovali bez výjimky jednotliví synáci jeho synové, za doby národní svobody i za doby poroby, na této straně stojí v této světové válce všechny národy, jejichž cílem je skoro úplně vzdělanost, jež daly lidstvu svými svými myšlenky a zásady přijaté celým světem nejen za své, ale za nutné mravní vodítka pro život jednotlivců i národů, ale i za pevný a jasný příkaz zákonů. A na straně druhé pokoušejí se hájiti proklaté a již tisíckráte odsouzené "zásady" — lželi jimi užíti pro "plány" loupežníka vyrazu "zásady", hrubé síly a "práva" k zákonnému přepadání pokojných pracujících, "práva" donucovati k přijetí cizího jha a cizí vlády a spolučásti na strašných hříších pokořitele ony národy, které dobývaly si již v proslulých dobách historie jenom zvůlí, násilím, ale ovšem ozbrojené pěstí a bezmutností ničením jiných pro sebe místo na mapě Evropy, nazývány "metlou a zkázou". Na druhé straně stojí ve prvé řadě krvelačné, zvířecími pudy hnané hordy Němců, Maďarů a Turků, jež již tak často ohrozily evropskou civilisaci, jež již tolikráte ničily velebné pomníky kulturní práce celých pokolení pokojně pracujících jiných národů, jež již tolik krve a nejvíce slovanské protily, celé slovanské národy vykuhuly, a i našemu národu ne jednou, ne desetkráte, ale po všechnu dobu jeho historie kopaly a před 300 lety téměř již vykopaly hrob.

To věrolomné Rakousko, jež nás svými německými vládci, svou německou a maďarskou soldateskou a svými německými i maďarskými rozhodujícími kyrokraty tolikrát k smrti dusilo a jemuž se udušení toto jen proto nepodařilo, protože naše často již již umírající národní tělo znovu a znovu křísilo nepodávající se smrti vědomí spravedlivosti naší národní existence a našich národních snah, to Rakousko křivdy, násilí, utrokářství a byrokraticko-dynastické zvůle nemohlo nezničiti tuto válku jako o pravdu "důstojný" spojenec krvavého loupežníka a kata slovanských národů pobaltských, od břehů Sprévy.

A je samozřejmo, že tyto dva tradicemi spoutané zločiny na Slovanstvu k sobě přízně státy, nemohly nenajíti nadšených a odhodlaných pomahačů pachtících se po mocném v oněch dvou lupičských plemenech, která přivedla do Evropy jen touhu po prolévání krve, po lupu a rozboji, po získání otroků.

Všem, rakouští a vůbec nemohli nedojíti "mravní" ospravedlnění pojmu i hmotné podpory pro svůj nový zbojnický záměr a těchto "loupežníků z povolání", u Maďarů a Turků a zvěřinu blízkého tomuto po přímořsku krve prý "slovanského" národa bulharského, ovládaného k tomu ještě Němcem.

A tak začali válku, v níž však nebéží o lup nových území a pokoření nejpřednějších evropských národů, ale i další platnost všech oněch mravních a společensko organisačních zásad, jež pokládány byly dosud za obecně platné a za základ vzniklé stavby, kterou zvykli jsme nazývati obecně evropskou kulturou.

V této válce padělil nám tvůrcům a obhájcům Osud věcné k nám nevlídný nepřátelský nový, jedné dělí naším nářadím dojde jiným se prudkým, kterým jsme stáli se silou temnosti, moc, aby nás jako celek, mohli dominovati k budoucí části v jejich zbojnických hordách k mlácení se zástupy otroků, by k zbožnému podníku, ku bezhledý a k projevům zdánlivé obětavosti a našim otrokářům, jež prve než se po hlasu krve kázaly, čeho i Slované mají smutného zkušenost!

Tato Rakousko, jež dnes i Evropa jen jako pravou zásluhou německou, ale i celého "nejvěrnějšího" spojence Německa jest, nežli bylo svobody po Evropě, svého klínu, kydalo vždycky hanu na Rusko, jako prý zemi tyranského absolutismu, neodvážilo se nejen proti válce ale ani projevu sympatií vyslovit si "spojeneckých" národů k cíli ve vlády, jednoty ve všech jiných státech pokládaje jest ono tento za nejzpolehlivější a dejmeny krok státu proto, že Rakousko zcela důvodně mohlo se báti, že by vyvolal protivečné u všech těmě významnějších poslanců svých slovanských národů a hlavně českého národu zcela nezvyklým parlamentě mimo jiné stavu a mysli rad hodnou krokem ve "Všednost lidské" a ve zločinné dynastie.

A tak bez přísežného slavného ve světě slovanského hnutí byl synové našich slovanských otců hab hanebným tvarem vrátí se nad jiné nám slovanské a uvnitřním úmysl před nebezpečím nás nemocí tíseň ruce ve spojených nepřátel.

Tak přešlo vaše, celonárodní mnohé, mnoho tisíc let této země, jež od nám pohlo naších nadějí krvavých synů darovati svobodu přes tak jakou darovala může zjevným národním jazyk, z něhož si však poslední i osvobozený splatil tak podlí zradou, kterou. Bože, tento rac pokárati!

A stalo-ste pak i vy, jako my ostatní, zcela tuhý postup ruských junáků skutý vaše hrady po dlouhém zvolé a po spravedlivé odplatě tem, kteří vám otročili nejstrašnějším způsobem, jakým se s námi zacházelo vždy.

Osudu se zalíbila jinak, neboť velkou nejvyššího daru svobody důstojného života a možnosti mocí vlastně vzprímené vůle tomu, kdo si ho nezaslouží vlastní silou, vlastními ctnostmi. Jednotlivcům i národům stejně ukládá povinnosti.

A tak přísluší i našemu národu, jenž vylil tolik krve svých nejlepších synů za své přesvědčení, za zachování své existence a za dosažení důstojného místa v rodině evropských národů, jenž svými nejlepšími příslušníky, vší svou nejlepšími historií a všemi svými nadějemi stála a stojí i dnes za myšlenky, hájené dnes na štěstí nás všech nejmocnějšími a nejkulturnějšími národy Evropy, tak přísluší i jemu podíl na obětech ve velikém boji o konečné vítězství práva a svobody nad násilím a zotročováním.

Jsme povinni prospěti svou krví společnosti, bez níhož síla, dobrota, pravda, štěstí, láska by neměla žádného trvání.

Bez povinnosti zbortila by se celá lidská společnost a kolem by nastala zkáza a spustošení.

Povinnost zakládá se na smyslu pro spravedlnost a sice spravedlnost oduševněnou láskou nejdokonalejšího způsobu dobroty.

Povinnost není pouhý cit, ale zásada, pronikající veškerý život a jeví se v chování i v jednání, a které se hlavně určují svědomím a svobodnou vůlí člověka.

Hlas svědomí ozývá se ve vykonané povinnosti. svědomí člověka stojí na nohy a silná vůle drží ho vzpřímena. Svědomí jest mravním vladařem srdce, vladařem správného jednání, pravého myšlení, pravé víry, pravého života, a šlechetná povaha rozvíjí se pod svrchovaným jeho vlivem.

Bez energické vůle by svědomí promlouvalo nadarmo. Je-li smysl povinnosti silný, je-li vůle, svědomím očistěná, energická, dovede člověk vykonati své záměry vzdor největším překážkám i odporu.

"Buď a zůstaň chudým, jinochu," pravil kdosi, "ať si jiní kolem tebe bohatnou podvodem a úskoky; buď bez postavení a moci, ať se jiní doprošují svého povýšení, snášej bol zklamané naděje, ať si jiní k jejich vyplnění pomáhají pochlebenstvím; neshýbnej se po milostivém stisknutí ruky, ať se jiní plazí a smykají. Zahal se ve svou vlastní ctnost a vyhledávej přítele svého i svého denního chleba. Jestli jsi s neposkvrněnými oči sešedivěl ve svém úkolu, zchnej Bohu a zemři!" S. Smiles.

Německu je zle.

Paříž, 28. června. — Jak se oznamuje ze spolehlivých pramenů, konala se v minulých dnech tajná rada v Berlíně, na které podílela se rada poslanců a vysocí vládní úředníci. Na této radě prý císský kancléř německý, von Bethmann-Hollweg, doznal, že situace Německa je velmi špatná. I za nejlepších okolností Německo může se udržeti jen několik dalších měsíců. Bude-li pak německý lid spokojen s malými výsledky, Německo může se udržeti až do března v roce 1917. Konservativci žádali, aby operace ponorek byly znovu obnoveny. Kancléř na tuto žádost odpověděl, že v přítomné době má Německo k disposici k operacím dvacet ponorek, které jsou rozděleny na skadrony o pěti. Jedna taková skadrona naléza se stále v docích v opravě. Ostatních ponorek je třeba k obraně. Ministr financí, Dr. Helferich prohlásil, že Německo tímto je schopno vydržeti přes válku, ale po válce krach bude nezdržitelným. Zajímavé bylo prohlášení ministra pro zahraniční záležitosti von Jagowa, který pravil: "Jedná velmoc, s kterou nejdeme se ve válce, jsou Spojené Státy. Španělsko je nám naklonéno. Švédska vláda a velké obchodní zájmy jsou s námi. Norsko je nám nepřátelské. Dánsko neutrálním je s námi, ale byl je proti nám. Holandsko je otevřeně pro dohodu. Švýcarsku není možno přes ně přestati mezi naše nepřátele, ale tato země je spíše proti nám, než s námi."

Mexická vojska ustupují od pomezí.

San Antonio, Tex., 27. června. Zprávy, jež docházejí od hlavního armádního stanu, naznačují že mexická vojska podél Rio Grande od Matamoros až po Juarez byla v hlavní své síle odvolána anebo připravují se k pohybům dále na jih. Vojska tato zaujímají posice v strategických místech dále na jihu, kde železniční sítě umožňují rychlé pohyby vojska a kde poloha krajiny dovolila by dobrou obranu. Nová linie, jak se oznamuje, běží paralelně s řekou Grande. Nová tato linie chránila by strategicky důležitá místa v Monterey a Saltillo a dále uhelná pole v Coahuila, která jsou hlavním zásobitelem uhlí pro Mexiko a na nichž spočívají hlavně mexické železnice. Paradon, hlavní železniční uzel mezi Monterey, Saltillo a Torreonem a Chihuahua. Město byla by hlavními opěrnými základnami mexického vojska. V Matamoras, Nuevo Laredo a Juarez jsou nepatrné mexické posádky. Vojska generála Funstona jsou pomocí jsou pohotova pro jakýkoliv pohyb, jaký mexická situace bude vyžadovati. Nedojde-li k žádné provokaci ze strany Carranzovy, pohyb směrem jižním zahájen by jenom na výzvu ředníka z Washingtonu.

POVINNOST A NÁLADA.

Povinnost znamená stále konati něčeho, čím jsme zavázáni vůči jinému. Chceme-li se uchrániti mravního úpadku. Povinnost jest dluh, jejž splácíme dobrovolným úsilím a odhodlaným jednáním v životě. Povinnost objímá celý život lidský. Počíná v domácnosti, kde dítky mají povinnosti k rodičům a rodiče k dětem.

Kromě toho jsou tu povinnosti mezi sebě, pánů a služebníků; mimo dům pak vyskytují se povinnosti mezi přáteli, sousedy, obchodářel i pracovníky spolujícími i posluhujícími. Povinnost prostírá se tedy přes celý život, od vstoupení do života až do jeho dokonání; vůči představeným i podřízeným, vůči rovným, vůči člověku i Bohu. Stály smysl povinnosti je ji odlišen charakteru neboť znamená plnění zákona ve způsobě nejušlechtilejším, bez něhož jednotlivec se vikla a káci při nejmenším náraze protivenství nebo pokušení, ale i nejsilnější stává se silným i chrabrým, je li odhodlán vědomím své povinnosti. Povinnost jest mravním pouzdrem společnosti, bez níhož síla, dobrota, pravda, štěstí, láska by neměla žádného trvání.

Bez povinnosti zbortila by se celá lidská společnost a kolem by nastala zkáza a spustošení.

Povinnost zakládá se na smyslu pro spravedlnost a sice spravedlnost oduševněnou láskou nejdokonalejšího způsobu dobroty.

Povinnost není pouhý cit, ale zásada, pronikající veškerý život a jeví se v chování i v jednání, a které se hlavně určují svědomím a svobodnou vůlí člověka.

Hlas svědomí ozývá se ve vykonané povinnosti. svědomí člověka stojí na nohy a silná vůle drží ho vzpřímena. Svědomí jest mravním vladařem srdce, vladařem správného jednání, pravého myšlení, pravé víry, pravého života, a šlechetná povaha rozvíjí se pod svrchovaným jeho vlivem.

Bez energické vůle by svědomí promlouvalo nadarmo. Je-li smysl povinnosti silný, je-li vůle, svědomím očistěná, energická, dovede člověk vykonati své záměry vzdor největším překážkám i odporu.

"Buď a zůstaň chudým, jinochu," pravil kdosi, "ať si jiní kolem tebe bohatnou podvodem a úskoky; buď bez postavení a moci, ať se jiní doprošují svého povýšení, snášej bol zklamané naděje, ať si jiní k jejich vyplnění pomáhají pochlebenstvím; neshýbnej se po milostivém stisknutí ruky, ať se jiní plazí a smykají. Zahal se ve svou vlastní ctnost a vyhledávej přítele svého i svého denního chleba. Jestli jsi s neposkvrněnými oči sešedivěl ve svém úkolu, zchnej Bohu a zemři!" S. Smiles.